

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'**Amical de Mauthausen**
i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 Nova etapa del Butlletí
- 1 Iniciem editorial pròpia
- 2 En memòria de Paco Batiste
- 2 Recordem a...
- 3 Sistema judicial y neonazis.
- 3 Poema de Roser Ferrando
- 4 Viatge a Mauthausen 2007
- 4 Assemblea de Vic
- 4 30 aniversari legalització Amical
- 5 Jornades de treball amb el CIM
- 5 Donacions a l'Amical
- 5 Compareixença al Parlament
- 5 Conveni: Vilafranca del Penedès
- 5 Campanya NOUS SOCIS
- 6 Rosa Toran, *Joan de Diego, tercer secretari a Mauthausen*
- 6 Deportats hospitalencs
- 6 *Imágenes y memoria de Mauthausen* al Congrés dels Diputats
- 6 Retrobament familiar
- 6 Trameses Memorial Democràtic
- 7 Activitats de l'Amical
- 7 Homenatge deportats d'Olvera
- 7 Guardó per a l'Amical de Mauthausen i Josep Galobardes
- 7 Artistes i científics a Mauthausen
- 8 Lectures recomanades
- 8 Llibres rebuts

© **Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis**

Sils, 1 baixos - 08002 Barcelona
Tel. 93 302 75 94 - Fax 93 302 75 83
e-mail: A_MAUTHAUSEN@terra.es

REDACCIÓ: Rosa Toran

EDITA: J.J.Gràfics
Tel. 93 555 43 18 - 08328 Alella

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant la procedència.

NOVA ETAPA DEL BUTLLETÍ

Amb aquest número es compleixen set anys des que vàrem presentar el butlletí número 0, l'octubre del 2000, al Col·legi de Periodistes de Catalunya. Des de feia molt temps era una aspiració de l'Amical poder disposar d'un mitjà de comunicació amb tots els socis i finalment la idea va reeixir. Sortosament, aquest butlletí ha anat sortint de forma regular, quatre vegades a l'any, gràcies a la implicació dels socis i a les col·laboracions desinteressades de la impremta Gramagraf i del servei de transport Barnataxi. Estem segurs que la seva trajectòria no es deturarà, ja que és la prova més evident que l'Amical segueix viva, tal com demostra tot el ventall d'activitats que ressenya el butlletí. I justament per la quantitat d'informació de què disposem, cada vegada se'ns feia més difícil donar-hi cabuda en els quatre fulls de la publicació. A la darrera assemblea vàrem plantejar limitar la seva periodicitat a tres vegades l'any, però amb el doble d'extensió, proposta que va ser acceptada pels socis assistents.

Comencem, així, una nova etapa en la trajectòria d'aquest butlletí, amb l'objectiu que segueixi sent una eina de difusió i de contacte entre tots nosaltres. Estem a l'espera de les vostres col·laboracions.

Iniciem editorial pròpia

EDMON GIMENO FONT, *Buchenwald, Dora, Bergen-Belsen. Vivències d'un deportat*

La presentació d'aquest llibre es va fer el 18 d'abril a l'Auditori del Museu d'Història de Catalunya, amb una nombrosa assistència de públic que va poder sentir les paraules de l'autor, les de la presidenta de l'Amical i les de la Directora General del Memorial Democràtic, Mª Jesús Bono. L'obra ha estat editada per l'Amical, que compleix així el seu compromís de donar a conèixer les experiències dels lluitadors antifeixistes, amb el suport del Memorial Democràtic i de la Diputació de Tarragona.

Recomanem especialment la seva lectura, assequible a tots els socis, ja que el seu testimoni està escrit en llengua castellana, usant-se només el català en les anotacions i en la introducció, en les quals hem aportat una minuciosa tasca de contextualització històrica, així com els trets biogràfics del personatge que el situen al bell mig de la nostra història contemporània. Les seves memòries abarquen des dels anys de la guerra civil fins a l'alliberament de Bergen Belsen, i l'autor, amb un estil de gran qualitat literària, narra una experiència ben singular, per la seva joventut, ja que va ser detingut quan sols tenia 20 anys, el 1943, i pel seu pas per tres camps nazis, experiència força insòlita i terrible. Des de les presons franceses fins a Buchenwald, Dora, amb les seves fàbriques subterrànies i un dels pitjors indrets de l'univers concentracionari nazi, i Bergen-Belsen, on va poder contemplar l'horror del final dels camps.

Tots hem d'agrair a Edmon Gimeno el seu testimoni i la seva labor a l'Amical, de la qual va formar part des dels primers anys de la seva existència.

Campanya: CADA SOCI, UN NOU SOCI

RECORDEM A...

En memòria de Paco Batiste

El dia 3 de març acompanyarem Paco Batiste Baila a la presentació del seu llibre *Mariner del Maria Rosa*, (Ed. Antinea, Vinaròs 2007), a la sala d'actes de la Caixa Rural de Vinaròs. Tots els assistents érem conscients del caràcter d'acomiadament de l'acte, però Paco, molt malalt, no va voler faltar per regalar-nos de nou amb les seves paraules. Poques setmanes després, el 5 d'abril moria a la seva estimada Vinaròs i el 7 d'abril acompanyàvem les seves despulles fins al cementiri, al costat de la seva família, els amics i la corporació municipal, que li havia concedit dos anys enrere la Medalla d'Or de la ciutat, sense la presència dels regidors del PP. Agraïm a Nati Romeu la seva amorosa dedicació per a la celebració dels actes, en els quals escoltàrem de nou la música que esdevingué símbol en el viatge a Mauthausen, el maig del 2005.

Reproduïm les paraules llegides al saló de plens municipal per Rosa Toran, davant del fèretre cobert pel penó de l'Amical:

"Paco, ens has deixat. Ara farà un mes que vàrem poder abraçar-te per darrera vegada. I un cop més, la teva efusivitat, la teva senzillesa i el teu amor ens van colpir. Perquè has estat sempre un exemple d'humanitat, que sempre corria en paral·lel a la teva coherència en la defensa d'aquells valors pels quals vas lluitar i pels quals vas patir tant. Era el mes d'abril del 1938 i amb tan sols 19 anys, tenies clar el camí que havies de prendre, i als 88 seguies batallant per fer justícia, amb la paraula i amb l'acció. ¿Quants estudiants, quants joves no han sentit dels teus llavis les paraules pau, justícia, fraternitat i llibertat? I en aquest nou

mil·leni que també has viscut, seguies explicant els perills sempre amenaçadors de les exclusions, l'ús pervers del desenvolupament tècnic i l'obscuritat a què pot arribar un ésser humà; de tot això en deies la reflexió crítica, la mobilització de les consciències. I és que sempre fugires del victimisme estèril. L'exili i la deportació van ser el preu de la derrota d'aquell soldat republicà que vas ser, però vas obtenir una victòria esplèndida: transformar el dolorós record en lliçó per al futur.

En alguna ocasió expressaves el teu temor davant la preservació de la memòria amb la desaparició del darrer supervivent, però maldarem per no decebre't, a tu i a tants altres que ens van deixant perquè el rellotge del temps corre massa de pressa. Ens has deixat una gran responsabilitat, però el teu testimoni de ben segur que l'han recollit molts joves, com aquells que

et van acompanyar dos anys enrere a Mauthausen i amb qui vas compartir tanta emoció i respecte. Amb elles vas disposar al camp la terra que va viatjar des del teu estimat Vinaròs, la seva música ens acompanyà aleshores i ens seguirà acompanyant avui. I altres nois i noies com ells, de tots els indrets, ho faran enguany, també a Mauthausen, davant altres veus i altres rostres, i així ho seguirem fent, perquè és el compromís que vosaltres ens heu demanat.

Aleshores, en aquell mes de maig del 2005, la teva imatge va esdevenir un símbol, quan acompanyaves al president del govern espanyol pels indrets d'esclavatge i mort del camp de Mauthausen. Era el primer cop que es retia un homenatge de tanta transcendència política als republicans morts als camps nazis, i tu vas representar els homes i les dones que hi deixaren la vida i la joventut. Complies amb la teva responsabilitat, era el teu deure, deies; però era sobretot el teu dret, el de ser reconegut com a emblema de la generació republicana que va lluitar, en la seva joventut, per aconseguir una societat més justa i més lliure. I no us vàreu equivocar, perquè Europa i el món, ben aviat, es van veure atrapats per les amenaces i les agressions del nazisme, i justament vosaltres caiguereu en les seves urpes, perquè el seguïreu combatent més enllà de la vostra terra.

Fins a l'any 1965 no pogueres trepitjar, de nou, el teu Vinaròs, però la llavor que vas plantar va créixer i avui ens acomiadem de tu molt més rics i plens del que hauríem estat sense haver-te conegut. Paco, gràcies per tot".

Recordem a:

Francesc Esqué Carnice, que va morir el 12 d'abril, als 78 anys. Era fill del deportat a Gusen, Alejandro Esqué Motlló i nebot del també deportat Roman Esqué Motlló, ambdós morts al camp.

Mª Rosa Franco Jiménez, esposa del deportat a Mauthausen, Antonio Lozano, que va morir el 19 de maig, als 81 anys.

José Jornet Navarro, soci nº 102, va morir el 20 d'abril, als 91 anys. Nascut a Alacant, durant la Guerra va combatre a Madrid i a Catalunya; internat al camp de Saint-Cyprien i enrolat en una CTE, va ser capturat pels alemanys i des d'Estrasburg deportat a Mauthausen i Ebensee, el desembre de 1940, amb la matrícula 5384. El 22 de setembre del 2005, a petició de la Comissió per a la recuperació de la Memòria Històrica, l'Ajuntament d'Alacant li reté un homenatge, i a més es va concedir el seu nom a un carrer del barri on residia.

Eduardo Pons Prades, soci nº 51, nascut a Barcelona, l'any 1920, que va morir el 28 de maig. Lluitador infatigable des dels anys de la Guerra Civil, a França va unir-se a la Resistència de la zona de Carcasona, i a Espanya impulsà la lluita contra la Dictadura. A partir de la mort de Franco va ser un escriptor i periodista prolífic, amb aportacions cabdals en la història de la resistència.

Campanya: CADA SOCI, UN NOU SOCI

COL·LABORACIONS

Sistema judicial y neonazis. El neonazismo no puede quedar impune

“El sistema judicial es uno de los poderes fundamentales existentes en democracia, y precisamente por ello merece respeto, aunque también de la misma forma puede ser criticado. En relación con la violencia neonazi, el poder judicial tiene una responsabilidad muy importante porque es el garante de los derechos de las personas, debiendo sancionar todos aquellos compartimientos antidemocráticos y atentatorios contra las personas. En dicho sentido, a un ciudadano de a pie le es muy difícil entender las sentencias tan leves que suelen aplicar a las agresiones neonazis que, por cierto, van en aumento junto con las páginas webs y grupos políticos de extrema derecha que tienen en sus filas a reconocidos nazis (como es el caso de MSR, Democracia Nacional, etc).

Para un juez, una paliza puede ser motivo de ingreso en prisión, pero hay otros jueces que lo solucionan con una leve multa. En otras agresiones se pide una orden de alejamiento del agresor y no se consigue, aunque otro juez sí que la concede por los mismos hechos. Tampoco se suelen aplicar los artículos del Código Penal en los que se especifican bien claramente los agravantes de racismo, xenofobia, discriminación ideológica, homofobia..., siendo interpretados según el criterio de cada magistrado, con el resultado de sentencias tan dispares como estamos viendo hoy en día.

De las denuncias presentadas en los Juzgados, en todas han sido condenados los violentos neonazis, pero casi siempre con penas irrisorias. Y es que sale muy barato a estas fuerzas de choque y discípulos tardíos de las SS ponerse unas botas de punta de hierro, sus chaquetas “bomber” con toda su parafernalia y simbología nazi, llevando sus puños de hierro, navajas y otros objetos contundentes para hacer todo el daño posible, propagando así -gratuitamente- su ideología totalitaria y criminal, pensando que

el color de la piel y a manera de pensar de una persona se quitan a base de palos y sangre.

El trabajo de Amical de Mauthausen es encomiable. Su trabajo a favor de la difusión de las atrocidades cometidas por los nazis -para que no caiga en el olvido el terror de estos asesinos sin escrúpulos- es necesario en estos tiempos en los que parece que, de nuevo, haya un resurgir de este tipo de pensamiento. Pero también hay que entender que son los políticos los únicos que pueden verdaderamente solucionar este nuevo panorama de jóvenes con ideales racistas, intolerantes y violentos en todos los casos. Ahí están las pruebas con la detención en Barcelona de una banda de ultraderecha, con abundantes armas de fuego e ideología hitleriana. También se puede citar la detención de 7 nazis más, esta vez por la agresión a unos jóvenes de distinta ideología. Y, por cierto, algunos de estos violentos detenidos son integrantes de las listas de un partido político que se presenta a las elecciones municipales, autonómicas y generales. Sería necesario, pues, que se abriera una investigación sobre este partido político. No olvidemos, por lo tanto, que hay centenares de agresiones que no se denuncian, quedando en el olvido público para sus víctimas. Sólo hay que leer las noticias de prensa, porque raro es el día donde no aparece alguna información sobre agresiones de este tipo.

En los últimos tiempos ha aparecido un nuevo grupo llamado “Combat España”, que proviene de “Combat 18”, un grupo terrorista nazi creado por Ian Stuart (cantante de un grupo nazi). Este grupo terrorista se autofinanciaba a través de conciertos y actos para comprar armamento, municiones, explosivos, etc. En 1999, en Londres, este grupo envió varias cartas-bomba a gente de otras razas y a homosexuales, causando tres muertes y 129 heridos. Desgraciadamente,

este grupo ya está en España. Disponen de una página web propia y ya han llevado a cabo varios actos. Depende de las autoridades competentes hacer lo que esté en su mano para erradicar este grupo, antes de que atente contra alguien no respetable para ellos. Ahora, pues, nadie puede decir que desconoce la existencia de dicho grupo terrorista nazi.

Es muy importante no olvidar el pasado. Se dice que *“el pueblo que olvida su historia está condenado a volverla a sufrir”*. Así pues, si no queremos que se repita el pasado totalitario, los políticos -que son los que elaboran las leyes- deberían trabajar para que una agresión física cometida por motivos ideológicos, de raza o religión, etc, no sea considerada meramente una falta y sí un delito. De la misma forma, hay que incrementar el esfuerzo -incluso legislativo- para prevenir y evitar la existencia de propaganda que sigue alentando el odio, difundida a través de internet y otros medios.

Las actuaciones nazis van en aumento, y no sólo son palizas, persecuciones y presencia intimidatoria en las calles, sino también conciertos, páginas web y grupos políticos. A veces, los políticos piensan que estos hechos no son importantes, cuando la realidad es que estamos inmersos en una continua y sórdida guerra en las calles. Quienes nos oponemos a este tipo de violencia actuamos con los medios democráticos a nuestro alcance. En democracia, la única arma con la que se puede contar es con la ley, denunciando continuamente a estos violentos intolerantes. Pero, desgraciadamente, los violentos racistas conocen las ventajas que les da el Código Penal y su mala aplicación, y siguen acosando, agrediendo y vejando, sin miedo a que les caiga encima todo el peso de la Justicia”

Reyes Serra Paredes,
víctima de la violencia neonazi

En el viatge commemoratiu del 2005, Roser Ferrando recità aquest poema a Gusen, on va morir el seu pare

Crematoris apagats.
Xemeneies sense fum.
El silenci de les pedres.
L'aire allà sembla plorar,
on reposen tantes cendres.

Dins un infern aterrador
regit per un dictador,
a la gent empresonaven
sense gens de compasió.

En aquells camps d'extermini,
van sorgir monstres ferotges,
que orfes de tot sentiment,
com esclaus els humiliaven
amb un fred remordiment.

Tots allà agonitzaven
perquè no tenien res,
fins i tot els anul.laven
veu, creences i demés.
Sols un número ho era tot
tatuat damunt la pell.

A molts van sacrificar-los
a dins les cambres de gas,
després els van sepultar
en fosses. Amuntegats.
D'altres, dins els crematoris
puix no donaven abast.
Que cap vent mai no s'endugui
de la memòria aquell record.
Fem-ne ressó a tot el món,
no fos cas que la llavor
volgués créixer un altre cop.

Campanya: CADA SOCI, UN NOU SOCI

ACTIVITATS

Viatge a Mauthausen 2007

Enguany, hem assistit als actes commemoratius amb una nodrida representació formada per deportats, estudiants, membres de l'Amical i representants dels governs d'Aragó i Catalunya. De la mateixa manera que es féu amb el viatge a Ravensbrück de l'any 2003, acompanyant la Neus Català, estem endegant una publicació que recollirà l'experiència, a través dels treballs que ja estan realitzant els estudiants. Pel moment us oferim el relat de David Moyano que ens ha fet arribar des de Brusel·les:

"Para mi fue un día inesperado encontrarme en medio de mis hermanos y compañeros. En este país me encuentro como un huérfano, sin familia. No creais que olvido los años pasados, en tiempos de gue-

rra, en Asturias, Francia, Barcelona, Gerona, donde dí mis primeros pasos como militar, después Figueras, cuando pidieron voluntarios para reemplazar a las Brigadas Internacionales y nos enviaron al Campo de la Bota, 118 batería, para defendernos de los aviones alemanes e italianos. Dejo aquellos años, pero aún los tengo muy presentes.

En los años de Mauthausen y Gusen nos quitaron nuestro nombre y a cambio recibimos un número, el mío fue el 6060. Al cabo de seis meses me enviaron a Gusen, con el número 12855, y seis meses más tarde de nuevo a Mauthausen, donde con un grupo de jóvenes españoles formamos el comando Poschacher. Pasé por las oficinas de los SS y un oficial me pidió mi nombre, yo le respondía mi número, pero el insistía en mi nombre. Cuando se lo di me recordó mi trayectoria, la guerra de España, la lucha con los franceses y mi captura. Pienso que el comando Poschacher nos ha salvado la vida...

Lo que hago aquí me gustaría hacerlo en mi patria... Te agradezco inmensamente haber podido participar con todos los compañeros y los alumnos de las escuelas. Alcubierre y yo hemos hecho lo que

hemos podido. Estuve invitado en la escuela Europea y cuando me tocó hablar, los chicos españoles me pidieron que hablara en español, pero el responsable me dijo que sólo se podía hablar en francés y no tuve más remedio que aceptar..."

"Queridos compatriotas, este viaje a Mauthausen fue una alegría para mí poder pasar un día junto a vosotros. En este país, me siento huérfano, pues soy el único español deportado a Mauthausen, y sólo quedamos dos testigos, el presidente de la Amical y yo. Cada día somos menos, y cada año pienso que será el último, pero cuando llega el mes de mayo, pienso en los años que pasé en Mauthausen y Gusen, donde estuve punto de ir al crematorio; tuve la suerte que alguien pasó y vió que yo tenía el triángulo azul, fue a la cocina y les dijo que había un español en el suelo, pero todavía vivo y que si querían salvarlo, estaban todavía a tiempo. Vinieron, me llevaron a la cocina, se arreglaron con el jefe y me dieron comida especial. Antes me habían dado una paliza y yo no sabía por qué: me desnudaron y no encontraron lo que había desaparecido; supe después que era la toalla de la litera donde dormíamos seis esqueletos."

Assemblea de Vic

El dia 22 d'abril va tenir lloc l'assemblea anual de socis. La tria de la ciutat de Vic va venir condicionada pel fet que mai s'havia celebrat cap acte a la comarca d'Osona i per la generosa oferta d'un jove artista local que havia esculpit una magnífica escala de Mauthausen i l'havia donada a l'Amical, escultura que ens va semblar adient per instal·lar un monument a la ciutat en memòria dels deportats de la comarca. Els contactes amb l'Ajuntament, realitzats gairebé amb un any d'antelació, no donaren els fruits esperats, doncs finalment no s'instal·là el monument ni va realitzar-se l'homenatge públic proposat. Va ser a l'acte

mateix de l'assemblea on vàrem procedir a l'homenatge, amb la lectura dels osonencs deportats als camps nazis, una audició musical i un minut de silenci que es dedicà també als socis morts en el darrer any. Ens acompanyà durant tots els actes l'antic deportat, el Sr. Edmon Gimeno, que adreçà als assistents unes emotives paraules.

Després de votar la Junta, va quedar composta per la majoria de les persones que han assumit la responsabilitat en els darrers anys i per una nova incorporació:

Presidenta: Rosa Toran

Vicepresident: Llibert Villar

Secretària: Marta Sells

Secretari d'organització: Lluís Reverte

Tresorer: Joan Calvo

Relacions Internacionals: Jesús Ruiz

Arxius i Publicacions: Joan Calvo

Vocals: Margarida Sala, Isidoro Teruel

Vocals Delegats: Angelita Andrada (Astúries), Pablo Iglesias (Galícia), Blas Mínguez (València), Concha Díaz (Madrid), Josep Mª Sanmartín (Aragó) i Joaquín Gálvez Prieto (País Basc).

30 aniversari de la legalització de l'Amical

Enguany s'han complert 45 anys de la fundació de l'Amical i el proper 2008 se'n compliran 30 de la seva legalització. Creiem que són dues dates singulars i d'enorme transcendència, que mereixen ser rememorades amb molt èmfasi, sobretot si fem dels actes un homenatge a totes les dones i homes que contribuïren, amb la seva lluita perseverant, a fer possible el naixement i la vida, tan llarga, de la nostra associació. Us anirem informant de com es va concretant el projecte; de moment hem escrit a l'Ajuntament de Riells de Montseny i estem pensant en una publicació que serveixi de recordatori històric dels esdeveniments. Preguem a tots els socis que ens facin arribar documentació o material gràfic que serveixin per rememorar els anys de la fundació i la legalització.

Campanya: CADA SOCI, UN NOU SOCI

ACTIVITATS

Jornades de treball amb el CIM a Barcelona

Durant els dies 15 al 17 de juny, Albert Langanke, secretari general del CIM i Andreas Baumgartner, tresorer del Comitè austriac, van ser a Barcelona per endegar

un pla de treball que comprenia la futura representació d'Espanya a aquest organisme, la valoració i les perspectives de treball. El dia 15 van ser rebuts al Parlament de Catalunya pel diputat Sr. Castellà, membre de la Mesa, que manifestà, en nom de la institució, el reconeixement a la tasca de l'Amical; completà l'acte una visita al recinte i a l'espai on se celebra el Dia de l'Holocaust. El dia 16 dedicarem tota la jornada a treballar, al mateix local de l'Amical, on els van ser mostrades les exposicions, els arxius, la videoteca, la biblioteca, l'hemeroteca..., i van rebre les explicacions de la tasca que realitzem. Com a conclusió, ressaltem la positiva valoració que els

representants del CIM feren de la nostra tasca, així com la futura col·laboració en el projecte, en discussió, sobre l'organització d'un concurs literari, europeu i juvenil, sobre la deportació, i la seva acceptació de dur a la propera reunió del CIM a Budapest la nostra proposta de celebrar la reunió del mes d'octubre del 2009 a Barcelona, ja que es compliran 30 anys de la celebració de la trobada del Comitè a Barcelona. D'ara endavant la representació d'Espanya al CIM estarà formada per dos membres de l'Amical.

Participaren en la reunió, durant part del matí, Jordi Riera i Carme Daviu, per Triangle Blau. Agraïm a la Sra. Anna Rossell la seva tasca d'interpret.

Donacions a l'Amical

Agraïm les donacions rebudes fins ara dels familiars d'Antonio Ruiz Villacampa, Agustín Clavería Pina, i d'Eduard Garrigós, i fem un esment especial de la del Sr. Antoni Mascort, fill de deportat, ja que la documentació aportada anava acompanyada del següent escrit, que resumeix bé el seu sentit de la responsabilitat i generositat:

"A les dècades dels anys setanta i vuitanta del segle passat vaig contactar amb molts exdeportats als camps nazis, tant personalment com per carta, la qual cosa

em va permetre disposar d'un material molt valuós –almenys per a mi– que amb el pas del temps ha esdevingut un testimoni de primera mà de gent que van patir l'infern nazi, molts dels quals malauradament ens han deixat.

Crec que aquest llegat pot servir als estudiosos i al mateix temps per conscienciar les noves generacions del que va ser un desgraciat i vergonyós capítol de la història contemporània.

Maig de 2007".

Aportacions de documentació

Per als projectes d'arxiu i recerca sobre els deportats, hem comptat, a més dels fons de l'associació, amb donacions de documentació i fotografies que ens van arribant de familiars de deportats. Fem una petició als associats perquè contribueixin a la tasca col·lectiva de preservar, per al futur, la memòria de la deportació, i de poder també atendre totes les peticions d'informació.

Feu-nos arribar còpia de documentació o fotografies de deportats.

Compareixença al Parlament de Catalunya

El 10 de maig, Joan Calvo intervingué davant la comissió parlamentària encarregada de l'elaboració de la Llei del Memorial Democràtic, fent-los arribar les nostres aportacions per a la futura llei. Continuem amb la mateixa línia expressada des del moment en què es creà el Projecte de Memorial Democràtic, és a dir, donar suport a la iniciativa com a forma de defensa i preservació de la memòria democràtica de Catalunya.

Conveni amb l'ajuntament de Vilafranca del Penedès

El dia 2 d'abril se signà un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament, presidit pel Sr. Marcel Esteve, i l'Amical de Mauthausen. Per a nosaltres té una especial significació, ja que és una demostració d'implicació institucional en la nostra tasca i, a més, una forma de continuïtat amb el treball encetat a partir de l'assemblea del 2005, realitzada en el municipi, moment en què s'inaugurà el monument als deportats del Baix Penedès i en què el nostre estimat soci, Eusebi Pérez, rebé un emotiu homenatge.

CAMPANYA NOUS SOCIS

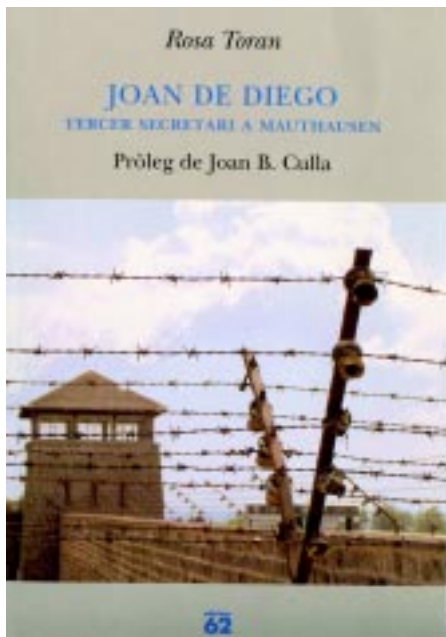
Des de l'any 2000 hi ha hagut un augment molt significatiu de socis, i és especialment notable el nombre de joves que s'incorporen a l'Amical. Fer créixer l'associació és una manera d'estendre el missatge de preservació de la memòria dels nostres familiars i amics, però al mateix temps una garantia de continuïtat i una contribució al sosteniment de l'Amical.

MARQUEM-NOS L'OBJECTIU D'ACONSEGUIR UN NOU SOCI O SÒCIA CADASCUN DE NOSALTRES

Campanya: CADA SOCI, UN NOU SOCI

ACTIVITATS

Rosa Toran, Joan de Diego, tercer secretari a Mauthausen

El dia 28 de febrer, al Museu d'Història de Catalunya va ser presentat aquest llibre, publicat per Edicions 62, amb un pròleg de l'historiador i periodista Joan B. Culla. En l'acte, el públic escoltà les intervencions del director del Museu, Sr. Jaume Sobrequés i de la mateixa autora. El Sr. Sobrequés féu esment a la importància del fons donat per Joan de

Diego, que roman dipositat a la institució que dirigeix, i la Sra. Toran va fer un breu resum de la trajectòria del biografat, així com a la metodologia emprada per a la realització de l'obra, a partir del llegat documental, entrevistes, premsa i testimonis.

De Diego, de formació autodidacta i amb gran capacitat de recreació del passat, per la seva prodigiosa memòria, va ser un home compromès des de la seva joventut, a Barcelona, en els anys convulsos i il·lusionadors de la Segona República. Allistat voluntari durant la Guerra civil, on ja mostrà les seves habilitats i capacitats intel·lectuals, va passar per tot el rosari de camps i humiliacions a França, fins que li tocà l'horrible privilegi de ser deportat a Mauthausen, amb el primer comboi de republicans que hi arribaren. Al camp va ocupar un destí -el que dona lloc al títol del llibre-, que li permeté un coneixement excepcional de la mecànica assassina i exercir la solidaritat entre els companys. Un cop alliberat, patí els efectes de l'allunyament forçat del seu país, però amb el pas del temps pogué contribuir a la lluita contra l'oblit, com a testimoni en judicis contra els botxins de Mauthausen i amb una significativa tasca publicista i associativa.

Deportats hospitalencs

El 19 de juny es va presentar al Centre Cultural Barradas de l'Hospitalet l'obra, *L'Hospitalet lloc de memòria, exili, deportació, repressió i lluita antifranquista*, fruit d'un laboriós treball col·lectiu i que reflecteix perfectament les paraules de Blas de Otero que acompanyaven l'acte: "Si abrí los labios para ver el rostro puro y terrible de mi patria, si abrí los labios hasta desgarrármelos, ME QUEDA LA PALABRA".

Hem d'agrair, amb gran èmfasi, l'acurada tasca de l'historiador Josep Ribas i del periodista Enric Gil, encarregats del capítol *Hospitalencs als camps nazis*, per dur a terme la recerca que aporta informació novedosa i corregeix errors d'obres anteriors sobre el tema de la deportació republicana. Des que es posaren en contacte amb l'Amical per parlar-nos del projecte, vàrem posar al seu abast tot el material de què disposavem; ara ens podem congratular dels resultats obtinguts.

Exposició *Imágenes y memoria de Mauthausen* al Congrés dels Diputats

El dia 9 de maig es va fer la inauguració d'aquesta exposició internacional en aquest indret emblemàtic de l'Estat, després d'haver circulat anteriorment per València i Andalusia. L'acte va ser presidit pel Sr. Manuel Marín i l'ambaixadora d'Àustria a Espanya, i comptà amb d'una delegació de l'Amical, la Sra. Rosa Toran, el Sr. Joan Calvo i la presència especial del Sr. Josep Alcubierre, antic deportat a Mauthausen i un dels protagonistes de l'exposició. Una significativa representació dels socis de Madrid ens acompanyà també en l'acte, al costat d'alguns diputats, periodistes i públic en general. La mostra ha romàs oberta fins el 31 de maig i estem a l'espera de la seva itinerància per municipis propers a Madrid. Agraïm a la nostra delegada, Sra. Concha Díaz, la seva tasca per fer possible l'esdeveniment.

Retrobament familiar

El soci Manuel Fernández Deu va començar, fa dos anys, la recerca dels seus antecedents, fins arribar al terrible descobriment que el seu pare, Manuel Fernández Torres, havia mort a Gusen. És un exemple més de la iniquitat de la Dictadura, el caràcter repressiu de la qual va sotmetre moltes famílies al silenci sobre els seus orígens. A través de la recerca documental, va descobrir que el seu pare, capità de l'exèrcit republicà i refugiat a França, acabà deportat a Mauthausen, on va morir als 4 mesos d'arribar, mentre la mare patia presó. Manuel Fernández, després de 65 anys, ha pogut retrobar, amb intensa emoció, els dos únics oncles paterns vius, Gabriela, a Cobreces (Santander), i Joan, a Càdis, que desconeixien l'existència del seu nebot.

Trameses del Memorial Democràtic

Des d'aquest organisme, tots els socis de Catalunya reben informació, via correu, de diverses activitats relacionades amb la temàtica de la memòria històrica. Les adreces han estat facilitades per l'Amical, amb l'avinentsa que les activitats són d'interès per als socis; tanmateix, si alguna persona desitja no rebre aquestes informacions, només cal que ens ho comuniqui.

Campanya: CADA SOCI, UN NOU SOCI

ACTIVITATS

Les exposicions han seguit circulant per diversos instituts i centres, igual que l'impartició de seminaris, l'atenció de consultes dels estudiants i les conferències a 21 centres d'ensenyament. Agraïm la participació en aquestes tasques de Joan Asturgo, Joan Calvo, Marcel·lí Garriga, Pilar Molins, Tomàs Rebollo, Lluís Reverte, Clara Rivas, Rosa Toran i Llibert Villar.

Catalunya

- 3 març. Assistència de Lluís Reverte a la inauguració del monument a les víctimes del franquisme, obra de Pierre Chiriotti i ubicat a l'avinguda Amèrica de Mataró, promogut per l'Ajuntament i pel Grup de Recerca de la Memòria Històrica.

- 15 març. Impartició per Rosa Toran de la conferència *La memoria de los testigos* en el curs *El Holocausto en perspectiva: 50 años después de Auschwitz*, organitzat per la Universitat Autònoma de Madrid.

- 19 març. Rosa Toran va moderar la taula rodona *Testimoniatge i memòria*, en la qual participaren les antigues deportades Anita Lasker Wallfisch, Eva Herrmannova i Neus Català, dins els actes organitzats al voltant de l'exposició *La Música i el III Reich*, realitzada a la Pedrera de Barcelona.

- 21 març. Músiques de l'Holocaust. Rosa Toran féu la presentació de l'espectacle musical i literari del Brossa Quartet de Corda al Palau Robert de Barcelona.

- 15 abril. Representació de Lluís Reverte en l'ofrena floral al monument a les Brigades Internacionals de Mataró.

- 15 abril. Una representació de l'Amical formada per Llibert Villar i Rosa Toran assistí als actes del "Dia per a la memòria de les víctimes i els herois de l'Holocaust", organitzat per la Comunitat Israelita de Barcelona i celebrats a la Sinagoga Jueva, durant els quals

Llibert Villar encengué una espelma en record dels deportats republicans. En finalitzar l'acte, els alumnes del Col·legi Sefardí van fer la representació teatral "Recuerda niño, recuerda"

Galícia

- 3 març. *Mulleres con memoria*: Homenatge a les dones gallegues represaliades pel franquisme a Santiago de Compostela i petició del BNG al Parlament gallec de la creació d'una taula de treball per recuperar la seva memòria.

- 6 juny. En l'acte organitzat per l'Ateneo Republicano de Galícia, a l'Aula de Cultura de Caixa Galícia, Pablo Iglesias va impartir la conferència "Mercedes Núñez Targa, luchadora antifascista", en la qual féu un pormenoritzat repàs a la trajectòria de la seva mare.

Pablo Iglesias rehabilita la memòria de la seva mare.

Homenatge als deportats d'Olvera

El 20 de març, l'Ajuntament d'Olvera i l'Associació Memòria Històrica i Justícia d'Andalusia, van homenatjar Cristóbal Raya i Pablo Barrera, morts a Gusen, i Eduardo Escot Bocanegra, supervivent, que pronuncià aquestes paraules: "Siempre llega lo que menos se espera y eso es lo que está pasando aquí. Yo nunca pensé que en mi pueblo, Olvera, tenía que hacerse un homenaje por lo que había sido mi vida, por ser sobreviviente de los campos de concentración nazis. Cuando fuimos liberados, de los tres olvereros que entramos en ese infierno, sólo quedaba yo. En aquel momento, los supervivientes hicimos el juramento de que nunca olvidaríamos a los muertos... Hoy 70 años después, estamos celebrando la paz y el respeto entre los hombres. Hoy día, las familias no viven la miseria degradante que es lo que se vivía en Olvera cuando salí de aquí. Miseria degradante, donde sólo se podía comer de prestado. Hoy estamos hablando de la historia de Olvera. En aquellos tiempos, España y Europa eran fascistas y nos hicieron padecer infinitos sufrimientos para llegar hasta la muerte de mis dos compañeros. Éste fue el resultado por haber defendido las ideas de la libertad y la justicia social. Deseo que estas convicciones y estas ideas sean defendidas y las izquierdas sea cual sea su color, y sobre todo, por la juventud".

Guardó per a l'Amical de Mauthausen i Josep Galobardes

El dia 3 de març l'Ajuntament de Mollet del Vallès va concedir la distinció cívica *Per Mollet* a l'Amical de Mauthausen i a l'Associació Pro-memòria als Immolats per a la Llibertat a Catalunya. També rebé el guardó el nostre soci Josep Galobardes Pocurull, del qual hom destacà, a més de les seves activitats ciutadanes, la seva tasca a la nostra associació. L'acte tingué lloc al Teatre Municipal Can Gomà i va estar presidit per l'alcalde, Sr. Josep Monràs, que va acompanyar-nos a Mauthausen, l'any 2005.

Artistes i científics a Mauthausen

L'Amical ha publicat, *Artistas y científicos en Mauthausen*, resultat de la nostra contribució al tema monogràfic escollit pel CIM pels actes commemoratius de 2007. Aquest organisme ha publicat, en alemany i anglès, el primer volum d'un recull biogràfic de deportats distingits per la seva trajectòria artística o científica. Per a la confecció de les biografies dels republicans, l'Amical va treballar intensament i va comptar amb la col·laboració d'alguns socis, fet que ens va decidir a publicar-les en castellà i a posar-les a l'abast de tota l'associació. A l'assemblea de Vic es repartí als assistents. Si algun soci vol disposar-ne, ens la pot demanar.

Campanya: CADA SOCI, UN NOU SOCI

LECTURES RECOMANADES

Appignanesi, Lisa. *Los muertos perdidos*, Península, Barcelona 2007. 254 pàgs. L'autora, nascuda a Polònia el 1946, però emigrant a França i al Canadà en la seva infància, s'interroga sobre el passat familiar, i arribà fins a la terra d'origen en la seva recerca. Relat commovedor sobre els jueus que sobrevisqueren fora dels camps, a partir dels temps i tragèdies que ella no coneugué, el gueto de Varsòvia, l'antisemitisme... En la seva maduresa, després d'haver rebutjat, com a fruit de la rebel·lió juvenil les històries familiars, decideix transformar els seus records fragmentats i bastir un llegat transgeneracional, per tal de comprendre els mecanismes psicològics, i les formes de filtrar les experiències dels seus pares, en la Polònia en guerra i com a emigrants.

Belenguier Mercadé, Elisenda. *Neus Català. Memòria i lluita*, Ed. DeBarris, Barcelona 2006. 158 pàgs. A través del contacte directe amb la protagonista del llibre, l'autora reconstrueix el seu itinerari, des de la seva infància i joventut a Els Guiamets, el compromís en els anys de la Guerra civil i les dures circumstàncies de l'exili a França, on arribà amb un grup de nens refugiats. La seva participació en la Resistència li valgué la captura per la Gestapo i la condemna a tre-

balls forçats al camp de concentració de Ravensbrück. És especialment alligador el repàs que fa Belenguier de la perseverància de Neus Català en divulgar i preservar la memòria de les dones lluitadores per la llibertat.

De Cos Borbolla, Jesús. *Ni bandidos, ni vencidos. Memorias de una gesta heroica. La guerrilla antifranquista en Cantabria*. Ed. pròpia, 2007. 593 pàgs. L'autor, fill del deportat mort a Gusen, Donato de Cos Gutiérrez, rescata amb aquest llibre testimonis i vivències dels que vàren lluitar i morir durant la sublevació feixista i en la lluita del maquis, fent especial esment a la incursió guerrillera de la Vall d'Aran i a la trajectòria de 300 emboscats i guerrillers que actuaren a Cantàbria i les seves zones limítrofes, especialment la Brigada Machado, la més veterana i nombrosa. Jesús de Cos va desertar del servei militar, el 1945, i s'incorporà a la guerrilla el 1947 fins que, ferit, va traslladar-se a França, d'on tornà l'any 1985, per dedicar-se a reivindicar la memòria dels guerrillers antifranquistes.

Mata Maeso, Ignacio. *Mauthausen. Memorias de un republicano español en el holocausto*. Ediciones B, Barcelona 2007. 122

pàgs. L'autor elabora un relat de la dura experiència del seu oncle-avi, Alfonso Maeso Huerta, internat a Mauthausen durant gairebé cinc anys. Maeso abandonà el seu poble de Manzanares, on no tornà fins el 1981, per lluitar en defensa de la República, creuà la frontera i fou internat als camp de Macesres, Vernet i Setfonds. A partir d'aleshores el seu períple corre paral·lel al de tants joves republicans, la integració en una CTE, la captura per les tropes alemanyes i finalment la deportació a Mauthausen, on aconseguí vèncer a la mort, gràcies a la solidaritat exercida entre els grups d'internats.

Von Loringhoven, Bern Freytag. *En el búnker con Hitler*, Crítica, Barcelona 2007, 175 pàgs. A partir de les notes escrites mentre era presoner dels britànics, al final de la guerra, amb l'ajut d'un periodista, l'autor recrea la seva biografia de militar, partícep a la invasió de França i Stalingrad, fins que va ser nomenat ajudant de camp de Guderian i finalment oficial d'enllaç al búnquer, en les darreres setmanes de la guerra. Al llarg de l'obra, Loringhoven malda per separar la seva trajectòria d'oficial de la Whermacht del nacionalsocialisme, apel·lant també a la seva ignorància sobre la criminalitat de l'estat nazi.

Llibres rebuts (gener a maig del 2007)

Per qüestió d'espai no podem ressenyar tots els llibres rebuts. Dedicarem aquesta secció a citar-los:

Albertí, Santiago i Elisenda. *Perill de bombardeig. Barcelona sota les bombes (1936-1939)*, Albertí editor, 2006.
 Armengou, Montse i Belis, Ricard. *Ravensbrück, l'infern de les dones*, Editorial Angle, 2007.
 Boyne, John. *El niño con pijama de rayas*, Ed. La Salamandra, 2007.

Creus, Jordi. *Dones contra Franco*, Editorial Ara, 2007.
 Gallego, Ferran. *Todos los hombres del Führer. La élite del nacionalsocialismo*. Editorial Debate, 2006.
 Montellà, Assumpta. *La maternitat d'Elna*, Editorial Ara, 2006.
 Misch, Rochus. *Jo vaig ser escorta de Hitler*, Pagès editors, 2006.

Parei, Inka. *El principio de autoridad*, Ed. Acantilado, 2007.
 Portell, Raimon i Marqués, Salomó. *Els mestres de la República*, Editorial Ara, 2007.
 Roglan, Joaquim. *Combat a mort. Gironés i els boxejadors perseguits pel franquisme*. Editorial Angle, 2007.

Tallar per la línia de punts o fotocopiar i enviar a l'Amical.

BUTLLETA D'AFILIACIÓ A L'AMICAL

Quota anual: 20 euros

Nom (i/o entitat)

Cognoms

D.N.I.

Data naixement

Domicili

Professió

Codi postal

Població

Tel.

Adreça electrònica

Dades domiciliació bancària Caixa o Banc

Agència nº

Domicili

Codi postal

Població

Llibreta / c/c nº

Sr. Director: Us prego feu efectius els rebuts de l'Amical Mauthausen a càrrec de la meva llibreta o c/c.

Deportat/da

Familiar

Col·laborador/a

Signatura: